

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. วัตถุประสงค์และวิธีการศึกษา

วัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาปัจจัยและลักษณะพื้นฐาน สภาพทั่วไปทางสังคม เศรษฐกิจ การติดต่อสื่อสาร จิตวิทยาของกลุ่มเกษตรกรรายกลาง ที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับ การเลี้ยงโคนเนื้อ

วิธีการศึกษาใช้วิธีสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เลี้ยงโคนเนื้อภายใต้โครงการส่งเสริมการเลี้ยง โคนเนื้อแก่เกษตรกรรายกลาง ในจังหวัดปัตตานี โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดา (simple random sampling) สุ่มตัวอย่างเกษตรกรร้อยละ 25 จากบัญชีรายชื่อเกษตรกรในโครงการส่งเสริม การเลี้ยงโคนเนื้อในแต่ละอำเภอ ได้ตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 111 ราย โดยผู้ศึกษาเป็นผู้สัมภาษณ์ เกษตรกรเองทั้งหมด ตั้งแต่ 15 กันยายน พ.ศ.2544 ถึง พฤศจิกายน พ.ศ.2544 รวมเวลาทั้งสิ้น 50 วัน

2. ย่อผลการศึกษา

ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การติดต่อสื่อสาร และจิตวิทยาของเกษตรกร มีดังนี้พบว่า เกษตรกรมีอายุเฉลี่ย 53.1 ปี ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามร้อยละ 81.1 และได้รับการ ศึกษาต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เกษตรกรส่วนใหญ่มีครอบครัวขนาดกลางมีสมาชิก 4-5 คน เกษตรกรกลุ่มนี้เป็นสมาชิกธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร(ธ.ก.ส.) และสมาชิกกลุ่ม เกษตรกรร้อยละ 18.0 และ 13.5 ตามลำดับ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกรเพียง สถาบันเดียวที่เกษตรกรมีส่วนร่วมและมีผลประโยชน์ เช่น การกู้ยืมเงิน และจำหน่ายผลผลิตทาง การเกษตร เป็นต้น ซึ่งรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 40,615.3 บาทต่อปี โดยรายได้จากภาคการเกษตร ส่วนใหญ่จะได้จากขงพารา รองลงมา ผลไม้ และเลี้ยงสัตว์ ส่วนรายได้นอกภาคการเกษตร ส่วน ใหญ่ได้จากอาชีพรับจ้างทั่วไป โดยมีแรงงานภายในครัวเรือนเฉลี่ย 2.4 คน มีการใช้เงินเชื่อร้อยละ 38.7 โดยส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อนำไปลงทุนในการทำเกษตร มีขนาดพื้นที่ถือครองเฉลี่ย 9.9 ไร่ต่อครัวเรือน และเกษตรกรร้อยละ 26.1 มีพื้นที่ปลูกพืชอาหารสัตว์เฉลี่ย 3.3 ไร่ต่อครัวเรือน ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 39.6 มีการเดินออกนอกหมู่บ้านหรือตำบล 4-5 ครั้งต่อสัปดาห์ และมีการเดินทางไปยังอำเภอหรือจังหวัดอื่นถึงร้อยละ 77.5 ซึ่งในการรับรู้ข่าวสารด้านการเลี้ยงโคนเนื้อ ของเกษตรกร ส่วนใหญ่ได้มาจากแหล่งความรู้ที่เป็นบุคคล โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ รองลงมา

เป็นสื่อทางโทรทัศน์ โดยเกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงโคเนื้อ มีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และมีแรงจูงใจที่ดีในการตัดสินใจก่อนการเลี้ยงโคเนื้อในประเด็นที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ เป็นต้น

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านสังคม เศรษฐกิจ การติดต่อสื่อสาร และจิตวิทยากับการยอมรับวิทยาการด้านการเลี้ยงโคเนื้อทั้งหมด

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อ คือ ระดับการศึกษา รายได้ครัวเรือน ขนาดพื้นที่ปลูกหญ้า ขนาดพื้นที่ถ่อครอง การเดินทางออกนอกถิ่นฐาน การรับรู้ข่าวสาร และทัศนคติที่ดีต่อการเลี้ยงโคเนื้อ นอกจากนี้ยังมีปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ อายุ การใช้แรงงานในครัวเรือน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสถานภาพทางสังคม เศรษฐกิจของเกษตรกรมีผลต่อการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อ

ส่วนปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์หรือไม่มีนัยสำคัญทางสถิติกับการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อ คือ ขนาดครัวเรือน การเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร การใช้สินเชื่อ ทัศนคติที่มีต่อเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ และแรงจูงใจในการตัดสินใจก่อนการเลี้ยงโคเนื้อ

สำหรับแต่ละวิทยาการตัวแปรร่วมที่สำคัญคือ ขนาดพื้นที่ถ่อครอง และการรับรู้ข่าวสาร ซึ่งตัวแปรดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับทุกวิทยาการในการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อ

2.3 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการเลี้ยงโคเนื้อ พบว่า ปัญหาที่เกษตรกรส่วนใหญ่ประสบ คือ โคแม่พันธุ์ผสมติดยาก ขาดแคลนพื้นที่ปลูกหญ้า ขาดแคลนเมล็ดพันธุ์หญ้า และโคเนื้อเลี้ยงยาก มีความต้านทานโรคต่ำ

ข้อเสนอแนะที่เกษตรกรแนะนำ ทางภาครัฐควรจัดหาพันธุ์หญ้าและควรมีพื้นที่ปลูกหญ้าให้กับเกษตรกรในโครงการ ซึ่งจะทำให้โคเนื้อที่มีอาหารกินอย่างเพียงพอ ซึ่งควรมีตลาดโคในพื้นที่หรือแต่ละอำเภอ นอกจากนี้โคแม่พันธุ์ที่นำมาส่งเสริมควรมีคุณภาพ และมีน้ำเชื้อที่ดีมีคุณภาพเป็นพันธุ์ที่เหมาะสมกับพื้นที่สภาพแวดล้อม

3. ข้อเสนอแนะของผู้ศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรในโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อแก่เกษตรกรรายจนในจังหวัดปทุมธานี คือ รายได้ของครัวเรือน ขนาดพื้นที่ปลูกหญ้า ขนาดพื้นที่ถือครอง การรับรู้ข่าวสารและทัศนคติที่มีต่อการเลี้ยงโคเนื้อ ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อ คือ

3.1 รายได้ของครัวเรือน : พบว่า รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อ จึงน่าจะเน้นส่งเสริมเกษตรกรกลุ่มที่มีรายได้ของครัวเรือนสูงกว่ารายได้เฉลี่ย ซึ่งมีประมาณร้อยละ 42 เพื่อเป็นตัวอย่างกับเกษตรกรรายอื่นๆ แต่ต้องระมัดระวังเกษตรกรอาจคิดว่าต้องมีรายได้ดีจึงจะเลี้ยงโคเนื้อได้ ดังนั้นภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมปศุสัตว์ สำนักงานปศุสัตว์อำเภอควรทำความเข้าใจกับเกษตรกรเกี่ยวกับการเลี้ยงโคเนื้อ โดยให้เกษตรกรกลุ่มที่มีการยอมรับเป็นตัวอย่างในการส่งเสริม และทำให้เกษตรกรรายอื่นๆ เห็นว่า การเลี้ยงโคเนื้อเป็นการสร้างรายได้ให้กับครอบครัวจะช่วยให้เกษตรกรยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อ และมีการปฏิบัติตามวิทยาการด้านต่างๆ ของการเลี้ยงโคเนื้ออย่างถูกต้อง

3.2 ขนาดพื้นที่ปลูกหญ้า : พบว่า นอกจากรายได้ของครัวเรือนแล้ว ขนาดพื้นที่ปลูกหญ้าจะยังมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อ ดังนั้นในการส่งเสริมภาครัฐควรพิจารณาส่งเสริมเกษตรกรที่มีพื้นที่ปลูกหญ้าเพื่อเป็นตัวอย่างกับเกษตรกรรายอื่นๆ หรือจัดหาพื้นที่ปลูกหญ้าให้กับเกษตรกรภายในกลุ่มในแต่ละอำเภอ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปเลี้ยงและใช้ประโยชน์จากแปลงหญ้าร่วมกัน ซึ่งทำให้โคเนื้อมีอาหารอย่างเพียงพอส่งผลให้โคมีความสมบูรณ์และสามารถขายผลผลิตทำรายได้ให้แก่ครอบครัวได้

3.3 ขนาดพื้นที่ถือครอง : พบว่า มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อเห็นว่าตัวแปรดังกล่าวบ่งบอกถึงสถานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกร ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเลี้ยงโคเนื้อค่อนข้างชัดเจน ดังนั้นควรเน้นส่งเสริมเกษตรกรกลุ่มนี้ก่อน เพื่อเป็นตัวอย่างกับเกษตรกรรายอื่นๆ ซึ่งจะช่วยให้เกษตรกรมีการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อตามมา

3.4 การรับรู้ข่าวสาร : พบว่า การรับรู้ข่าวสารมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อ จะเห็นว่าข่าวสารมีความสำคัญ นั่นหมายความว่า หากเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโคเนื้อก็จะทำให้เกษตรกรต้องการเลี้ยงโคเนื้อ ดังนั้นควรเน้นในเรื่องการให้ความรู้แก่เกษตรกร อาจโดยการอบรมหรือการไปดูงานด้านการเลี้ยงโคเนื้อของเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงโคเนื้อ ซึ่งทำให้มีการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อตามมา

3.5 ทัศนคติที่มีต่อการเลี้ยงโคเนื้อ : พบว่า ทัศนคติที่มีต่อการเลี้ยงโคเนื้อมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อ จะเห็นว่าเกษตรกรที่มีการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อจะเห็นแง่ดีของการเลี้ยงโคเนื้อ ดังนั้นภาครัฐควรสร้างทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับโคเนื้อให้แก่เกษตรกรเพื่อเป็นแรงผลักดันให้เกษตรกรเกิดการยอมรับที่จะเลี้ยงโคเนื้อ และให้เกษตรกรที่ยอมรับโคเนื้อช่วยในการสร้างทัศนคติที่ดีของโคเนื้อแก่เกษตรกรรายอื่นๆ ต่อไป

สรุป แนวทางการส่งเสริมหรือพัฒนาการเลี้ยงโคเนื้ออาจต้องกำหนดหรือจำแนกกลุ่มเกษตรกรเป้าหมายให้ชัดเจน โดยการใช้หลักการที่เรียกว่า Target Grouping ในที่นี้อาจจำแนกกลุ่มฐานะดีกับกลุ่มฐานะไม่ดี กลุ่มฐานะดีจะเน้นส่งเสริม ส่วนกลุ่มฐานะไม่ดีจะเน้นการให้ความรู้ความเข้าใจและ สร้างทัศนคติที่ดี ซึ่งให้เกษตรกรเห็นตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการเลี้ยงโคเนื้อ จะทำให้เกษตรกรเกิดการยอมรับการเลี้ยงโคเนื้อตามมา